

Sprawa C-555/23**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

4 września 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Symvoulio tis Epikrateias (Grecja)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

2 sierpnia 2023 r.

Strona skarżąca:

Makeleio EPE

Druga strona postępowania:

Ethniko Symvoulio Radiotileorasis (ESR)

Przedmiot postępowania głównego

Żądanie stwierdzenia nieważności decyzji nr 140/2021 Ethniko Symvoulio Radiotileorasis (krajowej rady radiofonii i telewizji; zwanej dalej „ESR”), która nałożyła na spółkę skarżącą karę administracyjną w wysokości 30 000 EUR z tytułu rozpowszechniania poniżających treści audiowizualnych, oraz w wysokości 30 000 EUR z tytułu naruszenia obowiązku poszanowania godności człowieka i osobowości ludzkiej, a także z powodu każdego innego działania lub zaniechania ze strony administracji.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony na podstawie art. 267 TFUE, [który] dotyczy wykładni przepisów dyrektywy 2010/13 w sprawie audiowizualnych usług medialnych w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2018/1808 w związku z art. 1, 20, 21 i 49 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Pytania prejudycjalne

1. Czy celami dyrektywy (UE) 2010/13 w brzmieniu zmienionym dyrektywą (UE) 2018/1808, a co za tym idzie, zakresem stosowania dyrektywy, są objęte: a) gwarancja poszanowania i ochrony godności i wartości osoby ludzkiej; oraz b) zapobieganie rozpowszechnianiu przez dostawców usług telewizyjnych treści poniżających, a w szczególności treści o cechach takich jak te, które posiadały treści wyemitowane w niniejszej sprawie przez skarżącą spółkę?

2. Wychodząc z założenia, że: a) obowiązek poszanowania i ochrony godności i wartości osoby ludzkiej; lub b) zakaz rozpowszechniania poniżających treści, a w szczególności treści posiadających cechy spornej audycji, wchodzi w zakres stosowania dyrektywy: czy przepis prawa krajowego, zgodnie z którym powyższe obowiązki są nakładane na wszystkich dostawców usług telewizyjnych, z wyjątkiem tych, którzy transmitują treści telewizyjne wyłącznie za pośrednictwem Internetu, jest sprzeczny z art. 4 ust. 1 dyrektywy w związku z zasadą równego traktowania wyrażoną w art. 20 i 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej?

3. W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na dwa pierwsze pytania: czy krajowy organ regulacyjny, w celu zapewnienia praktycznej skuteczności dyrektywy, jest obowiązany stosować przepisy prawa krajowego, które nakładają przedmiotowe obowiązki, bez rozróżnienia w odniesieniu do wszystkich dostawców usług telewizyjnych, nawet jeżeli prawo krajowe przewiduje obowiązki i odpowiednie sankcje w odniesieniu do wszystkich pozostałych dostawców usług telewizyjnych, ale nie w odniesieniu do tych, którzy rozpowszechniają swoje treści wyłącznie za pośrednictwem Internetu, czy też nałożenie sankcji administracyjnych za naruszenie wyżej wskazanych obowiązków przez audycję telewizyjną za pośrednictwem Internetu – w drodze wykładni rozszerzającej lub poprzez zastosowanie w drodze analogii przepisów krajowych dotyczących innych usług telewizyjnych – jest niezgodne z zasadą *nullum crimen, nulla poena sine lege certa*, wyrażoną w art. 49 ust. 1 zdanie pierwsze Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w związku z zasadą pewności prawa?

4. W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pierwsze pytanie prejudycjalne oraz w przypadku uznania, że: a) obowiązek poszanowania i ochrony godności i wartości osoby ludzkiej; lub b) zakaz rozpowszechniania poniżających treści (a w szczególności treści takich jak treść przedmiotowej audycji) nie wchodzi w zakres stosowania dyrektywy w rozumieniu art. 4 ust. 1, w sytuacji gdy ustawodawstwo państwa członkowskiego nakłada takie obowiązki na dostawców usług telewizyjnych nadających za pośrednictwem naziemnych, satelitarnych lub szerokopasmowych sieci nadawczych pod groźbą sankcji administracyjnych, ale nie zawiera równoważnych przepisów w odniesieniu do dostawców usług telewizyjnych za pośrednictwem Internetu: czy art. 2 ust. 1 dyrektywy 2010/13 w obecnie obowiązującym brzmieniu należy interpretować w ten sposób, że właściwy organ krajowy ma obowiązek rozważenia możliwości

nałożenia sankcji administracyjnych za naruszenie tych przepisów również w odniesieniu do rozpowszechniania audycji telewizyjnych za pośrednictwem Internetu w oparciu o zasadę równego traktowania?

5. W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie czwarte: czy w oparciu o powyższe rozważania i na podstawie wykładni prawa krajowego zgodnej z prawem Unii, a w szczególności z przytoczonymi przepisami dyrektywy, spoczywający na krajowym organie regulacyjnym obowiązek stosowania przepisów prawa krajowego, które nakładają te obowiązki, bez rozróżnienia w odniesieniu do wszystkich usług telewizyjnych, niezależnie od sposobu ich rozpowszechniania, jest zgodny z zasadą *nullum crimen, nulla poena sine lege certa* oraz z zasadą pewności prawa, zważywszy, że obowiązki te, przewidziane w prawie krajowym dla wszystkich pozostałych dostawców usług telewizyjnych, nie mają zastosowania do telewizji internetowej?

Przywołane przepisy prawa Unii

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (zwana dalej „kartą”): art. 1, 20, 21 i 49.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) (Dz.U. 2010, L 95, s. 1), w brzmieniu zmienionym przez dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2018/1808/UE z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniającą dyrektywę 2010/13 w świetle zmiany sytuacji na rynku (Dz.U. 2018, L 303, s. 69): motywy 10, 16, 34, 102–104; art. 1, 2, 4, 6, 28, 30.

Przywołane przepisy prawa krajowego

Syntagma tis Elladas (konstytucja Grecji): art. 14 (wolność wypowiedzi, a w szczególności ochrona wolności prasy) i art. 15 (wyłączenie telewizji spod przepisów chroniących prasę oraz poddanie jej bezpośredniej kontroli państwa).

Nomos 4779/2021, Ensomatosi stin ethniki nomothesia tis Odigias (EE) 2010/13 tou Europaikou Koinovouliou kai tou Symvouliou tis 10is Martiou 2010 ya ton syntonismo orismenon nomothetikon, kanonistikon kai dioikitikon diataksion ton kraton melon schetika me tin parocho yporesion optikoakoustikon meson, opos echei tropopoiithi me tin Odigia (EE) 2018/1808 tou Europaikou Koinovouliou kai tou Symvouliou tis 14is Noemvriou 2018 kai alles diatakseis armodiotitas tis Genikis Grammateias Epikoinonias kai Enimerosis (ustawa nr 4779/2021 w sprawie transpozycji do prawa krajowego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2010/13 z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do świadczenia audiowizualnych usług

medialnych, w brzmieniu zmienionym dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. i innych przepisów wchodzących w zakres kompetencji sekretarza generalnego ds. komunikacji i informacji (FEK A' 27/20.2.2021): art. 2 ust. 1 (definicje), art. 8 (transpozycja art. 6 dyrektywy 2010/13), art. 33 (który przyznaje ESR uprawnienia do kontroli stosowania przepisów prawa i nakładania sankcji), art. 36 ust. 1 (sankcje, które ESR nakłada w przypadku naruszenia, między innymi, art. 8 ustawy).

Nomos 2328/1995, nomiko kathestos tis idiotikis tileorasis kai tis topikis radiofonias, rythmisi thematon tis radiotileoptikis agoras kai alles diatakseis (ustawa nr 2328/1995 dotycząca stanu prawnego telewizji prywatnych i radia lokalnego, uregulowanie rynku radiowo-telewizyjnego i inne przepisy) (FEK A' 159/3-8-1995): art. 1, 3 i 4.

Nomos 4173/2013, Nea Elliniki Radiofonia, Internet kai Tileorasi (ustawa nr 4173/2013 dotycząca nowego greckiego radia, Internetu i telewizji) (FEK A' 169/26-07-2013): art. 3.

Proedriko diatagma 77/2003, kodikas deontologias eidiseografikon kai allon dimosiografikon kai politikon ekpompon (dekret prezydenta nr 77/2003 dotyczący kodeksu etycznego dla audycji informacyjnych i innych audycji dziennikarskich i politycznych) (FEK A' 75/28-3-2003): art. 1, 2, 4 i 9.

Nomos 2863/2000, Ethniko Symvoulío Radiotileorasis kai alles arches kai organa tou tomea parochis radiotileoptikon ypíresion (ustawa nr 2863/2000 dotycząca krajowej rady radiofonii i telewizji oraz innych organów i podmiotów w dziedzinie usług radiowo-telewizyjnych) (FEK A' 262/29-11-2000): art. 4 ust. 1.

Nomos 2644/1998, ya tin parochi syndromitikon radiofonikon kai tileoptikon ypíresion kai synafeis diatakseis (ustawa nr 2644/1998 w sprawie dostawy odpłatnych usług radiowo-telewizyjnych i przepisy powiązane) (FEK A' 233/13.10.1998): art. 1, 10 i 12.

Nomos 3592/2007, Synkentrosi kai adeiodotisi Epicheiriseon Meson Enimerosis kai alles diatakseis (ustawa nr 3592/2007 w sprawie koncentracji i licencjonowania przedsiębiorstw sektora medialnego oraz inne przepisy) (FEK A' 161/19-7-2007), art. 1, 11 i art. 13 ust. 5.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 W dniu 29 czerwca 2021 r. skarżąca, która nie jest tradycyjnym nadawcą telewizyjnym, wyemitowała na swojej stronie internetowej program informacyjno-rozrywkowy w celu realizacji transmisji na żywo (live streaming). Podczas emisji programu dziennikarz przedstawił informację o wizycie przedstawicieli społeczności LGBT+ w kancelarii premiera, używając wyraźnie uwłaczającego, obraźliwego i znieważającego języka, wygłaszając ironiczne

uwagi na temat ich orientacji seksualnej i pośrednio nawołując do werbalnej i materialnej agresji przeciwko nim. Wreszcie, wielokrotnie jasno nawiązywał do orientacji seksualnej wyraźnie wymienionych polityków.

- 2 Sprawa została skierowana do ESR na podstawie, między innymi, przepisów dyrektywy 2010/13 w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2018/1808 oraz przepisów ustawy nr 4779/2021, którą dokonano transpozycji tych dyrektyw do prawa krajowego. Organ ten, po ustaleniu, że chodziło o świadczenie usługi audiowizualnej w rozumieniu dyrektywy 2010/13 i ustawy nr 4779/2021, uznał, że przewidziane w przepisach prawa krajowego: obowiązek poszanowania godności człowieka i osobowości ludzkiej oraz zakaz rozpowszechniania poniżających treści muszą mieć zastosowanie do „każdego materiału audiowizualnego udostępnianego publicznie za pośrednictwem ogólnodostępnych stron internetowych, który może wywołać u oglądających go skutki podobne do tych, jakie wywołuje transmisja podobnego materiału przez tradycyjnych dostawców treści”, a zatem także do audycji telewizyjnych transmitowanych za pośrednictwem Internetu, chociaż te ostatnie nie są wyraźnie objęte przepisami krajowymi w tym zakresie. Uznał również, że w przedmiotowej audycji wielokrotnie pojawiały się odniesienia, w sposób wyraźnie uwłaczający i obraźliwy, do określonej grupy ludności ze względu na orientację seksualną jej członków, zachęcające do jej poniżania i napiętnowania społecznego. Dlatego też uznał on, że skarżąca naruszyła zarówno obowiązki ustanowione w art. 8 ustawy nr 4779/2021, który dokonuje transpozycji art. 6 ust. 1 dyrektywy 2010/13, jak i obowiązki ustanowione w art. 1 ust. 1 ustawy nr 2328/1995 i w art. 2 ust. 1, art. 4 i art. 9 ust. 2 dekretu prezydenta nr 77/2003, które przewidują obowiązek poszanowania godności człowieka i osobowości ludzkiej oraz zakazują rozpowszechniania poniżających treści, takich jak te wyemitowane w przedmiotowej sprawie. W świetle powyższego zaskarżoną decyzją ESR nałożyła na skarżącą karę administracyjną w wysokości równej 30 000 EUR za każde z dwóch popełnionych naruszeń, a mianowicie naruszenie zakazu, o którym mowa w art. 8 ustawy nr 4779/2021, dotyczące nawoływania do przemocy lub nienawiści wobec osób ze względu na ich orientację seksualną, oraz naruszenie obowiązku poszanowania godności człowieka i zakazu rozpowszechniania poniżających treści audiowizualnych, przewidzianego w przedmiotowych, wyłącznie krajowych przepisach prawa.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 3 Ustawą nr 4779/2021 dokonano transpozycji do greckiego porządku prawnego dyrektywy 2010/13, w brzmieniu zmienionym dyrektywą (UE) 2018/1808 (zwanej dalej „dyrektywą”). Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy nr 4779/2021 uprawnienia do nakładania sankcji za naruszenia tej ustawy powierzono ESR, która jest niezależnym organem regulacyjnym, a nakładane przez nią sankcje są przewidziane w art. 36 ust. 1 tej ustawy, z odniesieniem do ustawodawstwa krajowego ustanawiającego szczególne sankcje za naruszenia wyłącznie

krajowego ustawodawstwa dotyczącego radia i telewizji.

- 4 Jednocześnie przepisy prawa krajowego wcześniejsze niż wyżej wskazane dyrektywy, które to przepisy zawierają autonomiczne, bezwzględnie obowiązujące i ustanawiające zakazy normy, które regulują treść usług radiowo-telewizyjnych i przyznają ESR uprawnienia do nakładania odpowiednich sankcji, pozostają w mocy w wewnętrznym porządku prawnym. Wśród tych przepisów znajduje się przepis, który nakłada obowiązek poszanowania wartości i godności osoby ludzkiej oraz przepis, który zakazuje bezpośrednio rozpowszechniania poniżających treści, a także przepisy powiązane określające ogólny zakaz rozpowszechniania poniżających treści. Ponadto wyżej wskazane uregulowania krajowe zawierają przepisy, które precyzyjnie określają charakter i sposób ustalania sankcji nakładanych przez ESR.
- 5 Jednakże z łącznej lektury odpowiednich przepisów tych aktów prawnych wynika, że powyższe obowiązki dotyczą usług telewizyjnych świadczonych przez nadawców za pośrednictwem częstotliwości (analogowych lub cyfrowych) lub drogą satelitarną, natomiast nie są przewidziane w odniesieniu do usług telewizyjnych świadczonych przez Internet przez nadawców nietradycyjnych. Należy zauważyć, że jakkolwiek stosowanie przepisów dotyczących radia i telewizji, które ustanawiają również wyżej wymienione zakwestionowane obowiązki, zostało rozszerzone na mocy ustawy nr 3592/2007 na usługi radiowo-telewizyjne świadczone za pośrednictwem sieci szerokopasmowych, jednakże zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy nr 3592/2007 w szczególności telewizja internetowa różni się od innych usług telewizyjnych świadczonych za pośrednictwem sieci szerokopasmowych i jest wyraźnie wyłączona z zakresu stosowania tej ustawy. Ponadto w drodze wykładni przepisów art. 3 ust. 1 lit. a) ustawy nr 2328/1995 w związku z art. 3 ust. 1, 2 i 3 ustawy nr 4173/2013 powyższe obowiązki mają zastosowanie także do treści audiowizualnych stron internetowych nadawców telewizyjnych, którzy nadają swoje programy również za pośrednictwem częstotliwości (zwanymi dalej „tradycyjnymi nadawcami telewizyjnymi”). Natomiast dostawcy, którzy świadczą usługi telewizyjne za pośrednictwem Internetu i którzy nie są tradycyjnymi nadawcami telewizyjnymi, nie podlegają przepisom prawa radiowo-telewizyjnego, które ustanawiają obowiązek poszanowania godności i wartości osoby ludzkiej oraz zakazują rozpowszechniania poniżających treści, w związku z czym krajowy organ regulacyjny nie może – w drodze wykładni rozszerzającej lub poprzez zastosowanie w drodze analogii przepisów prawa krajowego – nałożyć na nich odpowiednich sankcji.
- 6 Jednakże zgodnie z mniejszościową opinią sędziów wchodzących w skład sądu odsyłającego, jeśli chodzi o wykładnię prawa krajowego, zasadne jest nałożenie przez krajowy organ regulacyjny sankcji za świadczenie usług telewizyjnych za pośrednictwem Internetu przez dostawcę, który nadaje wyłącznie za pośrednictwem Internetu, jeżeli stwierdza się naruszenie obowiązków

wynikających z art. 15 ust. 2 konstytucji, określonych następnie szczegółowo w ustawodawstwie krajowym.

- 7 W każdym razie, ponieważ zgodnie z większością opinią sędziów wchodzących w skład sądu odsyłającego z brzmienia przepisów krajowych nie wynika jasno, że obowiązki ustanowione w tych przepisach i wynikające z nich sankcje mają zastosowanie również do usług telewizyjnych świadczonych za pośrednictwem Internetu przez nadawcę telewizyjnego niebędącego nadawcą tradycyjnym, sąd odsyłający zastanawia się, czy z porządkiem prawnym Unii Europejskiej w dziedzinie świadczenia usług telewizyjnych pozostaje zgodne uregulowanie krajowe, na podstawie którego obowiązek poszanowania i ochrony godności i wartości osoby ludzkiej oraz zakaz rozpowszechniania poniżających treści ma zastosowanie do wszystkich dostawców usług telewizyjnych, z wyjątkiem tych, którzy rozpowszechniają treści telewizyjne za pośrednictwem Internetu i nie są tradycyjnymi nadawcami telewizyjnymi.
- 8 Z przepisów dyrektywy 2010/13 w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2018/1808 oraz z jej motywów jasno wynika, że celem dyrektywy jest stosowanie, w bardzo konkurencyjnym świecie mediów, takich samych zasad do podmiotów zwracających się do tych samych odbiorców (wyrok z dnia 21 października 2015 r., *New Media Online GmbH*, C-347/14, EU:C:2015:709, pkt 22). Aby osiągnąć ten cel, w dyrektywie wybrano dwie metody: z jednej strony, przyjęcie pewnych podstawowych przepisów dotyczących treści (skoordynowane przepisy), których jednolite stosowanie państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić wszystkim dostawcom audiowizualnych usług medialnych objętych ich jurysdykcją, zaś z drugiej, przyjęcie przepisów dotyczących organizacji rynku audiowizualnych usług medialnych wewnątrz państw członkowskich w celu zapewnienia poszanowania podstawowych zasad prawa Unii, które muszą być stosowane do tego rynku. Ponadto Trybunał Sprawiedliwości, dokonując wykładni poprzedniej dyrektywy 89/552, wskazał, że „dyrektywa nie zmierza ku pełnej harmonizacji przepisów dotyczących objętych nią dziedzin, lecz przewiduje jedynie minimalne zasady dla utworów emitowanych przez Unię Europejską i przeznaczonych do odbioru na jej terytorium (wyrok z dnia 22 września 2011 r., *Mesopotamia Broadcast i RojTV*, C-244/10 i C-245/10, EU:C:2011:607, pkt 34). Omawiane obowiązki (poszanowanie wartości i godności człowieka oraz nierozpowszechnianie poniżających treści) nie są zawarte w skoordynowanych przepisach dyrektywy 2010/13 ani nie są wyraźnie przewidziane w przepisach przyjętych przez greckiego ustawodawcę podczas transpozycji. Jednakże w postępowaniu głównym ESR nałożyła dwie odrębne kary za treści telewizyjne wyemitowane za pośrednictwem Internetu przez nadawcę telewizyjnego niebędącego nadawcą tradycyjnym, które to treści nie tylko zawierały nawoływanie do przemocy lub nienawiści wobec osób ze względu na ich orientację seksualną, z naruszeniem art. 6 dyrektywy, ale także obrażały godność człowieka, z naruszeniem przepisów wyłącznie krajowego prawa radiowo-telewizyjnego, które przewidują obowiązek szanowania godności człowieka i powstrzymywania się od rozpowszechniania poniżających treści. Zasadnicze znaczenie ma zatem ustalenie, czy cel polegający na zagwarantowaniu

poszanowania godności i wartości osoby ludzkiej oraz na zapobieganiu rozpowszechnianiu poniżających treści jest ujęty wśród celów dyrektywy.

- 9 Sąd odsyłający jednomyślnie uważa, że na powyższe pytanie należy odpowiedzieć twierdząco, gdyż z ogółu przepisów dyrektywy 2010/13, interpretowanych w świetle art. 1 karty, która ustanawia godność człowieka jako podstawową zasadę prawa Unii i prawo podstawowe, wynika, że koordynacja, za pośrednictwem dyrektywy, ogółu podstawowych przepisów dotyczących treści audycji telewizyjnych, które należy stosować bez rozróżnienia do wszystkich audycji telewizyjnych niezależnie od środka przekazu, ma na celu zapewnienie minimalnego poziomu poszanowania godności i wartości osoby ludzkiej oraz minimalnego poziomu jakości treści, włączając w to co najmniej ochronę reputacji i dobrego imienia osób wymienianych w audycjach (zob. art. 28 dyrektywy). W konsekwencji, chociaż w dyrektywie nie ujednoczono obu obowiązków, o których tu mowa, mieszczą się one w jej celach, a zatem w jej zakresie regulacyjnym. Wynika to również z brzmienia i ducha niektórych przepisów przewidzianych w dyrektywie, niezależnie od tego, że treść usługi audiowizualnej mieści się w dziedzinach podlegających koordynacji (art. 28, art. 30 ust. 2 dyrektywy 2010/13). Ponieważ jednak taka wykładnia dyrektywy nie jest wolna od wątpliwości, sąd odsyłający jest zobowiązany wystąpić z pierwszym pytaniem prejudycjalnym.
- 10 W sytuacji gdy państwo członkowskie zdecyduje się przyjąć, na podstawie art. 4 ust. 1 dyrektywy 2010/13, bardziej rygorystyczne lub bardziej szczegółowe przepisy dotyczące dostawców usług audiowizualnych niż te określone w dyrektywie, jest ono zobowiązane do przestrzegania zasady równego traktowania, która stanowi ogólną zasadę prawa Unii, zapisaną w art. 20 i 21 karty i która wymaga, aby podobne sytuacje nie były traktowane w odmienny sposób, a odmiennie sytuacje nie były traktowane jednakowo, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (zob. wyrok z dnia 18 lipca 2013 r., Sky Italia Srl, C-234/12, EU:C:2013:496, i w odniesieniu do zasady równego traktowania – wyrok z dnia 14 września 2010 r., Akzo Nobel Chemicals i Akros Chemicals Ltd, C-550/07 P, EU:C:2010:512, pkt 54, 55 i przytoczone tam orzecznictwo). Gdyby przyjąć, że przedmiotowe obowiązki wchodzą w zakres stosowania dyrektywy, sąd odsyłający zastanawia się, czy art. 4 ust. 1 dyrektywy w związku z zasadą równego traktowania należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu nakładającemu wyżej wspomniane obowiązki i związane z nimi sankcje na wszystkich dostawców usług telewizyjnych, z wyjątkiem tych, którzy emitują swoje programy wyłącznie za pośrednictwem Internetu. Z tych powodów zostaje przedłożone drugie pytanie prejudycjalne.
- 11 W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na dwa pierwsze pytania sąd odsyłający zastanawia się, jak powinien postąpić krajowy organ regulacyjny. Kierując się zasadą praktycznej skuteczności oraz aby osiągnąć cel dyrektywy, jakim jest zapobieganie rozpowszechnianiu treści telewizyjnych obrażających godność człowieka i niskiej jakości, krajowy organ regulacyjny co do zasady

powinien, dokonując wykładni prawa krajowego w zgodzie z przepisami prawa Unii Europejskiej, stosować obowiązki przewidziane wyłącznie w prawie krajowym i brać pod rozwagę nałożenie stosownych sankcji bez rozróżnienia na wszystkich nadawców rozpowszechniających treści telewizyjne, niezależnie od środka przekazu. Jednakże art. 49 ust. 1 zdanie pierwsze karty ustanawia zasadę *nullum crimen nulla poena sine lege*. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że postanowienie to ma zastosowanie także w przypadku sankcji administracyjnych (wyrok z dnia 24 marca 2021 r., Prefettura Ufficio territoriale del governo di Firenze, C-870/19 i C-871/19, EU:C:2021:233, pkt 49) i stwierdził, że sankcja, nawet jeśli nie ma ona charakteru karnego, może zostać nałożona wyłącznie w oparciu o jasną i jednoznaczną podstawę prawną. Ponadto zasada pewności prawa, która zgodnie z utrwalonym orzecznictwem stanowi część porządku prawnego Unii Europejskiej i której państwa członkowskie muszą przestrzegać podczas wykonywania uprawnień przyznanych im na mocy dyrektyw, wymaga, aby ustawodawstwo było jasne i precyzyjne i aby jego stosowanie było przewidywalne dla tych, którzy mu podlegają. Zasada pewności prawa musi być przestrzegana szczególnie rygorystycznie w przypadku przepisów mogących wywoływać skutki gospodarcze, tak aby zainteresowane podmioty mogły dokładnie poznać zakres swoich obowiązków (wyrok z dnia 16 września 2008 r., Commissioners of Her Majesty's Revenue & Customs/Isle of Wight Council i in., C-288/07, EU:C:2008:505, pkt 47, 48). Dlatego też rozszerzenie na telewizję internetową – w oparciu o wykładnię prawa krajowego zgodną z prawem Unii – obowiązku poszanowania godności i wartości osoby ludzkiej lub zakazu rozpowszechniania poniżających treści, a także nałożenie odpowiednich sankcji, mogą naruszać zasadę *nullum crimen nulla poena sine lege certa*. Z wyżej wskazanych powodów sąd odsyłający zwraca się z trzecim pytaniem prejudycjalnym.

- 12 Na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pierwsze pytanie prejudycjalne sąd odsyłający zastanawia się, czy krajowy organ regulacyjny jest zobowiązany stosować przepisy krajowe, które nakładają przedmiotowe obowiązki, bez rozróżnienia w odniesieniu do wszystkich dostawców usług telewizyjnych podlegających jego jurysdykcji, a zatem także w odniesieniu do dostawców usług telewizyjnych świadczonych za pośrednictwem Internetu, w oparciu o wykładnię art. 2 ust. 1 dyrektywy 2010/13, zgodnie z którym „[k]ażde państwo członkowskie zapewnia, by wszystkie audiowizualne usługi medialne świadczone przez dostawców usług medialnych podlegających jego jurysdykcji pozostawały w zgodzie z przepisami systemu prawa, które mają zastosowanie do audiowizualnych usług medialnych przeznaczonych do odbioru w tym państwie członkowskim”. Sąd odsyłający uważa, że przepis ten, wykładany również w świetle celu przyświecającego dyrektywie, należy interpretować w ten sposób, że jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się narzucić własne przepisy, które wykraczają poza obowiązki skoordynowane przez dyrektywę, jest ono zobowiązane do stosowania zasady równego traktowania w tym sensie, że z uwagi również na neutralność technologiczną dyrektywy przepisy te nie mogą być stosowane jedynie do niektórych dostawców usług telewizyjnych,

z wykluczeniem innych wyłącznie na podstawie kryterium środka przekazu treści, bez istnienia obiektywnego powodu takiego rozróżnienia.

- 13 Jeżeli więc prawo państwa członkowskiego wymaga od nadawców telewizji naziemnej, satelitarnej i płatnej przestrzegania zasad, które zakazują pogarszania jakości programów, oraz poszanowania godności człowieka, pod rygorem zastosowania sankcji administracyjnych, ale nie określa odpowiadających im przepisów dla transmisji telewizyjnych przez Internet, właściwy krajowy organ regulacyjny jest zobowiązany – na podstawie zasady równego traktowania – rozważyć możliwość nałożenia sankcji administracyjnych za naruszenie tych przepisów także w przypadku transmisji telewizyjnych przez Internet. Ponieważ jednak wykładnia ta nie jest wolna od wątpliwości (Trybunał nie dokonał jeszcze wykładni odpowiedniego przepisu dyrektywy), sąd odsyłający przedkłada czwarte pytanie prejudycjalne.
- 14 W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na czwarte pytanie prejudycjalne powstaje pytanie, czy spoczywający na krajowym organie regulacyjnym obowiązek – w oparciu o wykładnię prawa krajowego zgodną z prawem Unii – stosowania w sposób jednolity i bez dyskryminacji przepisów, które ustanawiają przedmiotowe obowiązki, w odniesieniu do wszystkich usług telewizyjnych, niezależnie od środka przekazu, jest zgodny z zasadą *nullum crimen, nulla poena sine lege certa*, gdyż przedmiotowe obowiązki, przewidziane w ustawodawstwie krajowym dla innych dostawców usług telewizyjnych, nie mają zastosowania do telewizji internetowej. Z tego powodu sąd odsyłający zwraca się z piątym pytaniem prejudycjalnym.
- 15 Zdaniem sądu odsyłającego pytania prejudycjalne mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, zważywszy, że w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny jest zobowiązany wziąć pod rozwagę nałożenie sankcji na dostawców treści telewizyjnych za pośrednictwem Internetu z tytułu naruszenia obowiązku poszanowania godności i wartości osoby ludzkiej lub zakazu rozpowszechniania poniżających treści, nawet jeżeli prawo krajowe nie zawiera takiego przepisu w odniesieniu do nadawców internetowych, ESR w zasadzie słusznie uznała, że obowiązki te mają zastosowanie również do takich dostawców i że ona – jako krajowy organ regulacyjny – może wziąć pod rozwagę nałożenie odpowiednich sankcji. Wręcz przeciwnie, jeżeli prawo Unii nie stoi na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego, który wyłącza telewizję internetową spod przedmiotowych obowiązków, lub w każdym razie, jeżeli prawo Unii nie pozwala na ich rozszerzenie na telewizję internetową bez wyraźnego przepisu prawa krajowego, żądanie stwierdzenia nieważności w postępowaniu głównym powinno zostać uwzględnione.